

Etika vědecké práce

Garant: Zdeněk Kratochvíl, zde@fysis.cz

6 dvouhodinovek, v úterý v 13:10, v místnosti P26 (Viničná 7)

Anotace kurzu:

Cit pro náležitost jednání (svědomí), praxe, zákony a cesta k úspěchu se ne vždy kryjí. Každý veřejný prostor (publikace, internet) lze využít, nadužit i zneužít. Orientaci poskytují „dobré zvyky“ konkrétních vědních oborů, které je potřeba předávat a rozvíjet na míru situace. Týkají se nedotknutelnosti pozorovaných dat, ale taky metod zpracování (zobrazovacích, statistických) i způsobů publikace. Ožehavou otázkou je práce s cizími neveřejnými daty, třeba při týmové práci. Po obecných tématech představí konkrétní odborníci z laboratorní a publikační praxe. K tomu poučení o psaní článků a školních prací i o autorských právech.

Sylabus kurzu, verze 26. 1. 2015:

1. „Co nechceš, aby druzí činili tobě...“
Paradoxy informační society: přehlcení nespolehlivými a duplikovanými informacemi, rozostření autorství (přebírané údaje a metody, týmová práce), problémy se zpoplatňováním (na straně výdajů i příjmů). Hrozba plynulé škály mezi objevem a mediálním humbukem, mezi poctivou prací a kopírováním. (Kratochvíl)
2. Rozumná cesta: Na jedné straně jasné zákazy a příkazy (pravidla psaní prací, pravidla publikování, autorský zákon), vedle nich „dobré zvyky“ konkrétních oborů (vědeckých komunit), které je třeba pěstovat a občas proměňovat na míru situace (internet). Rizika „šedé zóny“, ve které postupujeme bez ostrých pravidel, vedení extrapolací dosavadních dobrých zvyků, svědomím a někdy i ochotou k riziku ve jménu dobré věci; nikdy však ne pomocí plagiátorství, falšování dat, korupce nebo planého sběračství bodů. Pravidla a rizika principu „publikuj nebo zhyň“ a závislosti na grantech. (Kratochvíl)
3. Pravidla pro přebírání textů, tedy citace. Pomůcky k organizování citačního aparátu. (Hladký)
5. Falšování a „vylepšování“ dat – proč tak vědomě nečinit, jak tak neučinit neúmyslně a jak zfalšovaná či vylepšená data rozpoznat v cizích publikacích. (Flegr)
6. Publikace a propagace vlastních výsledků, práce s rukopisem před přijetím, během recenzního procesu a po přijetí do tisku. Problematika spoluautorství a čestného spoluautorství. (Flegr)
7. Aféra Sokal. Jak fyzik skandál mezi filosofy záměrně vyvolal. Může se podobná provokace podařit i proti přírodovědcům? (Markoš)

Sokal Alan, *Transgressing the Boundaries: Towards a Transformative Hermeneutics of Quantum Gravity* in: *Social Text* 1996/1-2. Duke University Press (North Carolina, USA)

Sokal Alan, *A Physicist Experiment with Cultural Studies* in: *Lingua Franca* 1996/5-6.

8. Rozdíl pojmání člověka (i zvířete) v přírodních a sociálních vědách. (Komárek)
9. Varování z historie. Otázka nezávislosti vědeckého bádání. Interakce mezi vědou a politikou: zneužití vědeckých teorií na příkladu sociálního darwinismu, eugenického hnutí, nauky o umweltu a lysenkismu. Diskuze o tom zda pokácet celý strom vyrosteli na jedné z jeho větví zřudné ovoce. (Kleisner)
10. Autorská práva a „duševní vlastnictví“ z hlediska psaní a publikace textu. (ext.)
11. Autorská práva ve virtuálním prostoru – přístup k internetovým zdrojům a práce s nimi. (ext.)
12. Diskuse.